

Jussi Ala-Saari

Maatalouden neuvontapalvelut ja niiden tarve Isonkyrön alueella

Opinnäytetyö

Kevät 2017

SeAMK Elintarvike- ja maatalous

Agrologi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Elintarvike- ja maatalous

Tutkinto-ohjelma: Agrologi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: Liiketalous

Tekijä: Jussi Ala-Saari

Työn nimi: Maatalouden neuvontapalvelut ja niiden tarve Isonkyrön alueella

Ohjaaja: Eliisa Kallio

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 40

Liitteiden lukumäärä: 1

Maatalousyrittäjät kohtaavat jatkuvasti uusia haasteita niin maatalouden rakennemuutoksen, maatalouspolitiikan muutosten kuin kannattavuusongelmienkin kanssa. Lisäksi tarkat ympäristövaatimukset kuten suojakaistat ja lannoitusrajat vaativat maatalousyrittäjiltä jatkuvaa asioiden seurantaa. Omaa työtaakkaa vähentääkseen osa maatalousyrittäjistä on päätenyt ulkoistamaan esimerkiksi tukihaun tai viljelysuunnittelun osaavalle neuvojalle. Lisäksi tilakoon kasvu on saanut maatalousyrittäjät ulkoistamaan mm. edellä mainittuja työvaiheita.

Opinnäytetyössäni tutkittiin, ovatko isokyröläiset viljelijät käyttäneet maatalouden neuvontapalveluita sekä mihin neuvontapalveluita on mahdollisesti käytetty. Lisäksi pyrittiin selvittämään, olisiko Isonkyrön alueella tarvetta uudelle maatalouden neuvontapalvelulle. Maatalousyrittäjien mielipidettä kysyttiin myös maatalouden neuvontapalveluiden hinnoittelupolitiikasta sekä miten neuvontapalvelut heidän mielestään tulisi hinnoitella. Kyselyn alussa myös kartoitettiin vastanneiden maatalousyritysten perustietoja. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä isokyröläisille viljelijöille kunnan maaseutuviranomaisen välittämänä.

Tutkimuksen perusteella suurin osa vastanneista maatalousyrittäjistä oli käyttänyt maatalouden neuvontapalveluita. Suurin osa vastanneista oli käyttänyt maatalouden neuvontapalveluita tukihakuun tai viljelysuunnitteluun, joihin myös oma mielenkiintoni kohdistui. Lisäksi neuvontaa oli käytetty eläinten ruokinnan suunnitteluun sekä esimerkiksi sukupolvenvaihdon tekemiseen. Vaikka suurin osa vastaajista oli käyttänyt neuvontapalveluita, ei uusille neuvontapalveluille tutkimuksen perusteella ole kysyntää vaan yrittäjät kokevat nykyiset neuvontapalvelut riittäviksi. Vastaajien määrä kuitenkin jäi hyvin vähäiseksi. Tästä johtuen tutkimuksen tuloksista ei voida tehdä tarkkaa määritelmää neuvontapalveluiden tarpeesta.

Avainsanat: Maatalouspolitiikka, maatalouden rakennemuutos, neuvontapalvelut, tukihaku, viljelysuunnittelu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation: Business orientation

Author/s: Jussi Ala-Saari

Title of thesis: Agricultural consulting services and their demand in Isokyrö

Supervisor: Eliisa Kallio

Year: 2017   Number of pages: 40   Number of appendices: 1

Agriculture entrepreneurs are facing continuous new challenges. For example the changes in agricultural policy and specific environment demands are demanding constant monitoring by the entrepreneurs. In addition, the growth of agricultural companies makes entrepreneurs outsource some of their work, such as cultivation planning and support proposal documents. That gives them more time to take care of other jobs on the farm.

The study goal of the thesis was to figure out, if there is a growing demand for agricultural consulting services in Isokyrö. The entrepreneurs were asked if they have used consulting services before and what was the consulting about. The entrepreneurs were also asked how the consulting service should be priced. Basic information about the entrepreneurs (such as: age and goods produced etc.) were asked in the first few questions. The questions were made in Webropol and sent to the entrepreneurs via Isokyrö's countryside secretary.

The results of this study show that new consulting services are not necessarily needed in Isokyrö. Most of the entrepreneurs that answered the questionnaire have used consulting services before but most of them think that new ones are not needed. Consulting was mostly used for cultivation planning and to fill-in support proposal documents. But consulting was also used, for example, for planning animal feeding. The amount of responders was very low, so the result of this study do not really show the real situation for the consulting services in Isokyrö.

Keywords: Agricultural policy, consulting services, cultivation planning

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	5
1 JOHDANTO.....	7
2 EU:N MAATALOUSPOLITIIKAN MUUTOKSET OHJELMAKAUDELLE 2015–2020.....	8
2.1 Maatalouspolitiikan historia.....	8
2.2 Muutokset Suomen kannalta.....	9
2.3 Uusi maatalouspolitiikan ohjelmakausi 2015–2020.....	12
2.4 Uusien ympäristötoimenpiteiden vaikutus.....	13
3 VILJELYSUUNNITTELU.....	17
3.1 Ravinteiden tasapainoinen käyttö -toimenpiteen vaatimukset viljelysuunnittelussa.....	17
3.2 Ravinteiden tasapainoinen käyttö -lannoitus.....	18
3.3 Lohkokohtaiset toimenpiteet.....	19
4 MAATALOUDEN RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUS NEUVONTAPALVELUIDEN KÄYTTÖÖN.....	21
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	22
6 TULOKSET.....	23
6.1 Kyselyyn vastanneiden maatalousyritysten perustiedot.....	23
6.2 Neuvonnan tarve ja neuvontapalveluiden käyttö.....	28
7 YHTEENVETO.....	35
LÄHTEET.....	38
LIITTEET.....	40

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Taulukko 1 Maatalousyrittäjien määrä yrityksessä.....	23
Taulukko 2. Kaikkien maatalousyrittäjien iät	24
Taulukko 3. Maatalousyrittäjien tuotantosuunta.	24
Taulukko 4. Maatalousyrittäjien peltopinta-ala (ha).	25
Taulukko 5. Maatalousyrittäjien viljeltävät kasvit.	26
Taulukko 6. Maatalousyrittäjällä on käytössään vakituista ulkopuolista työvoimaa?	26
Taulukko 7. Maatalousyrittäjä on luomutuotannossa	27
Taulukko 8. Maatalousyrittäjä on sitoutunut ympäristökorvaukseen	27
Taulukko 9. Maatalousyrittäjällä on voimassaolevia ympäristökorvauksen lohkokohtaisia toimenpiteitä.....	27
Taulukko 10. Maatalousyrittäjällä on käytetty neuvontapalveluja?	28
Taulukko 11. Maatalousyrittäjällä on käytetty neuvontapalveluja	29
Taulukko 12. Miksi koette edellisessä kysymyksessä valitsemanne vaihtoehdot sellaisiksi, joissa koitte tarvitsevanne neuvontaa? (Esim. Miksi tukihakukuun tai viljelynsuunnitteluun käytettiin neuvojan apua?)	29
Taulukko 13. Käytetty neuvontapalvelu.	31
Taulukko 14. Tyytyväisyys käytetyn neuvontapalvelun laatuun?	31
Taulukko 15. Miten saamaanne neuvontapalvelua voisi mielestänne kehittää? ...	31
Taulukko 16. Minkälaiseksi koette käyttämäne neuvontapalvelun hinnoittelun? .	32
Taulukko 17. Maatalousyrittäjä koee neuvontapalvelut tarpeellisiksi?	32

Taulukko 18. Maatalousyrityksessä neuvontapalveluiden käyttö tulee lähitulevaisuudessa.....	32
Taulukko 19. Miten viljelynsuunnitteluun käytetty neuvontapalvelu tulisi mielestänne hinnoitella?	33
Taulukko 20. Maatalouden neuvontapalveluja on maatalousyrittäjän mielestä hyvin saatavilla?	33

1 JOHDANTO

Maatalouden rakennemuutos sekä maatalouspoliittiset muutokset tuovat maatalousyrityksille jatkuvasti uusia haasteita. Lisäksi tilakoon kasvaessa ja kannattavuuden alentuessa maatalousyrittäjät ovat jatkuvasti uusien haasteiden edessä. Tilakoon kasvu tarkoittaa myös työmäärän kasvua, tämä on luonut kysyntää maatalouden neuvontapalveluille. Myös jatkuvasti muuttuvat tukiehdot vaativat yrittäjiltä jatkuvaa seurantaa. Neuvontapalveluiden avulla maatalousyrittäjät voivat ulkoistaa esimerkiksi viljelysuunnittelun tai tukihaun, näin maatalousyrittäjälle jää enemmän aikaa hoitaa yrityksen muita töitä. Taloudellisella osaamisella on suuri merkitys minkä tahansa yrityksen toiminnassa. Maatalouden laskenut kannattavuus luo entistä enemmän kysyntää myös taloudelliselle neuvonnalle.

Opinnäytetyössä käsitellään maatalouden neuvontapalveluita ja niiden tarvetta Isonkyrön kunnan alueella. Opinnäytetyön aihe syntyi työskennellessäni MTK:n Kyrönmaan Tilitoimistolla, jossa useilta asiakkailta kuulumme heidän tarvitsevan entistä enemmän neuvontaa esimerkiksi viljelysuunnittelussa ja tukien hakemisessa mm. muuttuneiden tukiehtojen vuoksi.

2 EU:N MAATALOUSPOLITIIKAN MUUTOKSET OHJELMAKAUDELLE 2015–2020

2.1 Maatalouspolitiikan historia

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan (CAP eli common agricultural policy) historia ulottuu 1960-luvun alkuun asti. Yhteisen maatalouspolitiikan alusta nykypäivään on Euroopan Unionin maatalouspolitiikka käynyt läpi monia uudistuksia, joiden johdosta sen tavoitteet ja luonne ovat muuttuneet. Kun CAPin alkuaikoina tavoitteena oli Euroopan maatalouden omavaraisuus, sekä viljelijöiden elintason ja elintarvikkeiden hinnan pitäminen alhaalla, nykyään korostetaan markkinalähtöisyyttä sekä eläinten hyvinvointia ja elintarvikkeiden turvallisuutta. Nykyisessä maatalouspolitiikassa maataloustuotteiden hinta on laskettu EU:ssa lähelle maailmanmarkkinahintoja. Tätä pyritään korvaamaan viljelijöille ns. suorilla tuilla. (EU:n maatalouspolitiikka, [viitattu 24.3.2016].)

Euroopan Unionin maatalouspolitiikka perustui pääasiassa markkinoiden hallintaan. CAPin alkuvuosista aina 1990-luvulle maataloudessa olivat käytössä hallinnollisesti määritellyt hinnat. Tässä mallissa EU joutui ostamaan ylijäämätuotannon, mikä johti 1980-luvulla hintojen noston ja teknisen kehityksen myötä ongelmiin ylituotannon hallinnassa. Koska EU tuki liikatuotannon vientiä ulkomailla ns. vientituilla, muodostui siitä isosta ylituotannosta johtuen iso kustannus EU:n talousarvioon. EU:n iso maataloustuotteiden myynti aiheutti vääristymiä myöskin maailmanmarkkinoihin ja johti jopa kiistoihin valtioiden välillä. EU:ta syytettiin markkinoiden valtaamisesta vientituen avulla. (Huan-Niemi ym. 2014, 8.)

Euroopan Unioni ajautui lopulta budjettiongelmiin. Budjettiongelmiin perimmäinen syy oli siinä, että kansalaiset joutuivat ostamaan kotimaassaan tuotettua viljaa ja samalla tukemaan sen vientiä, kun taas kotieläintilat käyttivät ruokintaan ulkomailta tuotuja halvempia viljankorvikkeita. Tämä johti siihen, ettei viljaa enää kulutettu sen kotimaassa vaan se vietiin ulkomaille. Lopulta vuonna 1992 tehtiin radikaaleja muutoksia interventiojärjestelmään. (Huan-Niemi ym. 2014, 8.)

Euroopan Unionin pitkä uudistussarja alkoi 1993 interventiohintojen laskulla, mikä lopulta johti koko interventiojärjestelmän purkuun ja vientitukien poistoon. Maataloustuotteiden hintoja pyrittiin koko ajan tuomaan lähemmäs markkinahintoja. Uudessa reformissa 1999 interventiohintojen laskua edelleen jatkettiin. (Huan-Niemi ym. 2014, 8.) Hiljalleen hivuttauduttiin siis kohti nykyisen kaltaista tukijärjestelmää. Tuottajille hintojen laskua alettiin korvata suorilla tuilla. Euroopan Unionin suora tuki tarkoittaa EU:n maatalousrahastosta maksettavia viljelijöiden tulotukia. Suorat tuet eivät ole sidoksissa tuotantomääriin, vaan niitä maksetaan esim. pinta-alan tai eläinmäärän perusteella. (EU:n suorat tuet, [viitattu 24.3.2016].)

Vuonna 2003 päätettiin pääosa EU:n pinta-ala- ja kotieläintuista siirtää täysin tuotannosta irrotettuun uuteen tilatukijärjestelmään (Huan-Niemi ym. 2014, 8). Tilatuki on kokonaan EU:n rahoittama tuki, joka perustettiin vuonna 2003 maatalouspolitiikan uudistuksen myötä. Tilatuen tavoitteena oli aiemmankin suuntauksen mukaisesti irrottaa tukia tuotannosta ja parantaa maatalouden kilpailukykyä sekä tuoda hintoja entistä lähemmäs maatalouden markkinahintoja. Tilatuki edellytti maitokiintiöjärjestelmän kaltaista tilatukijärjestelmää eli tukioikeusrekisteriä. Suomessa tilatukijärjestelmä tuli voimaan 1.1.2006. Tukioikeusrekisteriin luotiin vuonna 2006 nykyisinkin käytössä olevat tilatukioikeudet kaikille, jotka jättivät tukihakemuksen vuonna 2006. Tilatukioikeudet vahvistettiin viljelijälle hänen hallinnassaan olevalle peltopinta-alalle. (Laitinen, [viitattu 24.3.2016].)

Vuonna 2008 suoritettiin EU:n maatalouspolitiikalle niin kutsuttu ”Health Check” eli suomeksi terveystarkastus politiikkauudistus. Uudistuksessa lisättiin ennestään maatalouden markkinasuuntautuneisuutta. Käytännössä tuotannosta irrotettujen tukien määrä kasvoi ja tuotantorajoitteet löystyivät entisestään.

2.2 Muutokset Suomen kannalta

Suomen neuvotellessa liittymisestä Euroopan Unioniin tärkein maataloutta koskeva tavoite oli saavuttaa sellainen tukitaso, joka edelleen mahdollistaisi maatalouden harjoittamisen koko maassa. Ennen Euroopan Unioniin liittymistä Suomi pyrki turvaamaan maatalousyrittäjien toimeentuloa ja elintasoja kansallisen tukipolitiikkansa

avulla. Suomessa saatavat sadot ovat ilmastollisista oloista johtuen jopa puolet pienempiä kuin Keski-Euroopassa, mitä Suomessa pyrittiin tasaamaan hintatuilla. Hintatukien johdosta Suomen tuottajahinnat olivat lähes kaksinkertaiset muuhun Eurooppaan verrattuna. Suomi pyrki turvaamaan kotimaisten elintarvikkeiden kysyntää tuontirajoituksilla, joilla halpojen ulkomaisten elintarvikkeiden tuontia Suomeen rajoitettiin. Hintatuen lisäksi merkittävä tuki oli Suomen viljelijöille maksama vientituki, jota maksettiin kun kotimainen tuotanto ylitti kysynnän. Vientituen avulla ylijääneet elintarvikkeet vietiin ulkomaisten markkinoille. (Rannikko, [viitattu 15.10.2016].)

Vaikka EU pyrkii maatalouspolitiikkansa avulla turvaamaan maatalouden kannattavuutta, eivät EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaiset tuet olisi riittäneet takaamaan kohtuullista tulotasoa suomalaisille maatalousyrittäjille. Suomen vaatimus koko maan liittämistä pohjoisen tuen sekä luonnonhaittakorvauksen (LFA) piiriin hylättiin ja vain maan pohjoiset osat jäivät näiden tukien piiriin. Suomen tavoitteena oli myös viiden vuoden siirtymäkausi, jonka aikana Suomen maatalouden tuottajahinnat voitaisiin sopeuttaa muun Euroopan tasolle. Myös tämä tavoite jäi toteutumatta kun rajasuoja Suomen ja muiden EU-maiden välillä poistui käytännössä heti Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin. Pienenä myönnytyksenä komissio salli Suomen maksaa ns. siirtymäkauden tukea viiden vuoden ajan. (Rannikko, [viitattu 15.10.2016].)

EU:hun liittymisen seurauksen rehuviljojen tuottajahinta aleni välittömästi noin 50%, jonka jälkeen tuottajahintojen kehitys on seurannut muun EU:n markkinakehitystä. Sama vaikutus on nähtävissä myös muiden tuotteiden kohdalla. Euroopan Unioniin liittymisen myötä Suomen maatalouden tulonmuodostuksen rakenne muuttui huomattavasti. Ennen Unioniin liittymistä vuonna 1994 Suomen maatalouden tuotot olivat noin 4,3mrd euroa josta tukien osuus noin 0,7mrd euroa ja markkinatuotot noin 3,6mrd euroa. Kokonaiskustannukset vuonna 1994 olivat 2,9mrd euroa jonka seurauksena koko Suomen maataloustulo vuonna 1994 oli noin 1,4mrd euroa. Kuitenkin jo kahden vuoden kuluttua vuonna 1996 Suomen maatalouden tulonmuodostuksessa tuotot olivat yhteensä 3,6mrd euroa joista tukien yhteenlaskettu osuus 1,5mrd euroa ja markkinatuotot 2,1mrd euroa. Kustannukset eivät laskeneet samassa suhteessa tuottojen kanssa niiden ollessa 2,6mrd euroa, laskua vuoteen 1994 siis vain

noin 300 miljoonaa euroa. Maataloustulo vuonna 1996 oli 1,0mrd euroa eli 400 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 1994. (Niemi, [viitattu 15.10.2016].)

Kun siirrytään edelleen tarkastelemaan vuotta 2013, voidaan todeta tulonmuodostuksen muuttuneen totaalisesti. Vuoden 2013 markkinatuotot olivat 2,7mrd euroa ja tukien osuus 1,8mrd euroa. Suomen maatalouden kokonaistuotot olivat siis 4,5mrd euroa joka on enemmän kuin vuonna 1994. Suomen maataloustulo jäi silti noin 700 miljoonaan euroon. Markkinatuottojen ja tukien kasvu vuoteen 1996 verrattuna on osittain seurausta melko pienistä tuottajahintojen muutoksista ja tuotannon kasvuna sekä politiikan muutoksista. Maataloustulon pienenemisen selittää kustannusten raju kasvu 3,8mrd euroon joka on yli miljardin enemmän kuin vuonna 1996. (Niemi 2014.) Maa- ja metsätalousministeriön mukaan Luonnonvarakeskuksen laatiman laskennan perusteella vuonna 2014 maatalouden kustannukset olivat 5,4mrd euroa, markkinatuotot 3,8mrd euroa sekä tuet hieman alle 2mrd euroa. Markkinatuotot eivät siis läheskään kykene kattamaan maatalouden kustannuksia. Maataloustulo vuonna 2014 oli siis noin 400miljoonaa euroa. Tulee kuitenkin muistaa, että edellä esitetyt luvut eivät sisällä maatalousyrittäjien palkkavaatimuksia eivätkä oman pääoman korkovaatimusta. (Tukien osuus maatalouden kokonaistuotosta noin kolmanneksen, [viitattu 15.10.2016].)

Voidaan siis päätellä, että tuottajahintojen laskua ei ole EU:n maatalouspolitiikalla kyetty täysmääräisesti korvaamaan. Tulee myös muistaa, että tilojen määrä on laskenut huomattavasti noin 96000 tilasta noin 51000 tilaan vuosien 1994 ja 2015 välillä, eli maataloustulo jakaantuu pienemmän tilamäärän kesken. Käytännössä tuottajahintojen aleneminen EU:n myötä lähes pakotti tilat joko laajentamaan toimintaansa hehtaari- ja eläinkohtaisten tuottojen laskiessa tai lopettamaan toimintansa.

2.3 Uusi maatalouspolitiikan ohjelmakausi 2015–2020

Neuvottelut uudesta maatalouspolitiikan ohjelmakaudesta alkoivat EU:ssa jo vuonna 2010. Ensimmäistä kertaa neuvotteluiden historiassa Euroopan Parlamentti toimi lainsäätäjänä yhdessä Euroopan Neuvoston kanssa. Uusi ohjelmakausi perustuu samalle periaatteelle edellisten kanssa, se pyrkii lisäämään markkinasuuntauneisuutta sekä tarjoamaan tukia ja tukiverkostoja tuottajille. Kuten ennenkin uusi ohjelma jatkaa tuotekohtaisista tuista luopumista tuottajatukien suuntaan. Tällä pyritään vastaamaan kolmeen maataloudesta riippumattomaan tekijään. Näitä riippumattomia tekijöitä ovat taloudelliset, ympäristölliset sekä alueelliset tekijät. Taloudellisina tekijöinä pidettiin mm. ruokaturvallisuutta, globalisaatiota sekä maatalousyrittäjien heikentynyttä asemaa huoltoketjussa. Ympäristöllisiä tekijöitä ovat paikalliset panos-hyötysuhteet sekä maaperälliset ja ilmastolliset olot sekä niiden aiheuttamat uhat. Alueellisia tekijöitä ovat alueelliset poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset muutokset. (Overview of CAP Reform 2014–2020, [viitattu 16.10.2016].)

Todettujen haasteiden perusteella on määritetty Euroopan yhteiselle maatalouspolitiikalle kolme tavoitetta: elinkelpoinen ruoantuotanto, luonnonvarojen ja ilmaston kestävä käyttö sekä tasapainoinen alueellinen kehitys. Poliittisten tavoitteiden pohjalta määritettiin uudistukselle toisiaan tukevia tavoitteita: parantunut kilpailukyky, parantunut kestävä kehitys sekä parantunut tehokkuus. (Overview of CAP Reform 2014–2020, [viitattu 16.10.2016].)

Rahallisesti uusi ohjelmakausi kokonaisuudessaan hieman leikkaa maataloudelle maksettavia tukia. Suorat tuet sekä markkinoista riippuvaiset maksut (pilari 1) pienivät noin 1,8% ja maaseudun kehittämisrahastot (pilari 2) pienivät noin 7,6%. Rahallisesti vuoden 2011 hintatasolla yhteiseen maatalouspolitiikkaan budjetoidut varat ovat ensimmäisen pilarin osalta 277,85 miljardia euroa ja toisen pilarin osalta 84,94 miljardia euroa. Yhteensä maatalouteen on budjetoitu siis noin 362,79 miljardia euroa. CAP:n osuus Euroopan Unionin kokonaisbudjetista on noin 38% aikavälillä 2014–2020. (Overview of CAP Reform 2014–2020, [viitattu 19.10.2016], 3.)

2.4 Uusien ympäristötoimenpiteiden vaikutus

Uudessa tukimallissa entinen tilatuki korvattiin perustuella mutta tukioikeudet säilyivät ennallaan. Suomen kohdalla tukialueita muutettiin siten, että A-tukialueen tukioikeudet muutettiin AB-tukialueeksi sekä C2-C4 tukialueen oikeudet C-tukialueen oikeuksiksi. Edellisiä B-C1 tukialueen oikeuksia käytetään sijainnista riippuen joko AB tai C tukialueella. Uudessa tukimallissa ympäristötekijät otettiin entistä tarkemmin huomioon. Käyttöön otettiin viherryttämistuki, jonka tärkein tavoite on lisätä ympäristölle suotuista maatalouskäytäntöä. Viherryttämistukeen sisältyvät kolme vaatimusta ovat viljelyn monipuolistaminen, pysyvän nurmen säilyttäminen sekä ekologisen alan vaatimus. (Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?, [viitattu 19.10.2016], 12.)

Viherryttämistuen vaatimukset vaihtelevat tilakohtaisesti peltopinta-alasta riippuen. Peltoalaan lasketaan kaikki maatalousmaa pysyviä nurmia tai muita pysyviä kasveja lukuun ottamatta. Viljelyn monipuolistamisen toimenpiteessä vähintään kymmenen hehtaarin tiloilla vaaditaan viljeltävän vähintään kahta tai kolmea kasvia tilan sijainnista riippuen. Muutamissa tapauksissa tila vapautuu viljelyn monipuolistamisen vaatimuksesta. Kuten jo aiemmin tuli esille, alle kymmenen hehtaarin tiloilla toimenpidettä ei tarvitse toteuttaa. Toimenpiteestä vapautuvat myös luomutilat jotka voivat hakea vapautusta kokonaan viherryttämisaatimuksesta. 10–30 ja yli 30 hehtaarin tila vapautuu viljelyn monipuolistamisen vaatimuksesta, mikäli tilan pelloista yhteensä yli 75% on nurmituotannossa tai kesantona ja tämän jälkeen jäljelle jäävä peltopinta-ala on enintään 30 hehtaaria. Mikäli edelliset ehdot eivät täyty, on tilalla viljeltävä tukialueesta riippuen vähintään kahta tai kolmea kasvia. C-tukialueella tulee viljellä vähintään kahta ja AB-tukialueella vähintään kolmea viljelykasvia. Pääkasvin osuus viljelyalasta saa olla enintään 75% ja kahden pääkasvin osuus vähintään kolmen kasvin vaatimuksessa 95% peltopinta-alasta. (Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?, [viitattu 19.10.2016], 15.)

Viljelyn monipuolistamisen lisäksi Uudenmaan, Varsinais-Suomen sekä Ahvenanmaan maakunnissa sijaitsevia tiloja koskee ekologisen alan vaatimus. Ekologista alaa tulee ilmoittaa vuosittain 5% tilan kokonaispinta-alasta. Ekologiseen alaan lasketaan kuuluvaksi kesannot, typensitojakasvit, lyhytkiertoiset energiapuut sekä täy-

dentävissä ehdoissa määritellyt suojellut maisemanpiirteet. Tila vapautuu ekologisen alan vaatimuksesta muutamissa tapauksissa. Luomutilat ovat automaattisesti vapautettuja ekologisen alan vaatimuksesta. Alle 15 hehtaarin tilat vapautuvat myös ekologisen alan vaatimuksesta. Mikäli tilan peltoalasta yli 75% on nurmi, kesanto tai palkokasvialaa ja jäljelle jäävä ala enintään 30 hehtaaria vapautuu tila ekologisen alan vaatimuksesta. Mikäli mitkään edellä mainituista ehdoista eivät täyty tulee tilan ilmoittaa ekologista alaa vuosittain vähintään 5% pinta-alastaan. (Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?, [viitattu 19.10.2016], 17.)

Viherryttämistuen kolmantena vaatimuksena on pysyvän nurmen säilyttäminen. Vaatimus koskee vain tiloja, joilla on pysyviä nurmia. Pysyväksi nurmeksi luetaan EU:n asetuksen mukaan maatalousmaat jotka eivät ole sisältyneet tilan viljelykiertoon viiteen vuoteen ja joilla kasvatetaan heinä- tai muita nurmirehukasveja. Käytännössä siis peltolohkot jotka ovat olleet nurmituotannossa vähintään viisi edellistä vuotta. Vuonna 2016 lasketaan pysyviksi nurmiksi siis lohkot, jotka ovat olleet nurmella vuosina 2011–2015 ja joille ilmoitetaan viljelykasviksi jokin heinä- tai nurmirehukasvi joka säädösten mukaan kerryttää pysyvän nurmen vuosia. Pysyvän nurmen prosentuaalista osuutta seurataan kansallisella tasolla. Mikäli pysyvän nurmen ala vähenee yli 5%, saattaa viljelijä olla pakotettu ennallistamaan jo muuhun käyttöön otettuja nurmia. (Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?, [viitattu 19.10.2016], 18.)

Uudella ohjelmakaudella luonnonhaittakorvaus (LFA-tuki) muuttuu vuosittain haettavaksi entisen viiden vuoden sitoutumisjakson sijaan. Suomen kohdalla luonnonhaittakorvauksella tarkoitetaan ilmastollisista oloista johtuvista tekijöistä aiheutuvien kustannuserojen tasoittamista muuhun Eurooppaan verrattuna. Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on taata Suomen maataloustuotannon jatkuvuus ja tämän kautta maaseudun työllisyyden ja taloudellisen kehityksen ylläpitäminen. (Luonnonhaittakorvaus, [viitattu 19.10.2016].)

Luonnonhaittakorvausta maksetaan kaikille tilan tukikelpoisille lohkoille. Rajoituksena kuitenkin kesantojen ja luonnonhoitopeltonurmien rajoitus korkeintaan 25% kokonaispinta-alasta vuonna 2015. Kotieläintilat saavat tukeen kotieläinchorotusta mikäli niiden eläintiheys on vähintään 0,35ey korvauskelpoista hehtaaria kohden. Tuen määrä C-tukialueella on hieman isompi kuin Etelä-Suomen AB-tukialueella.

Korvausta myös alennetaan pinta-alan ylittäessä 150 hehtaaria. Jos tilan pinta-ala on 150–300ha maksetaan tukea 90% täydestä tuen määrästä 150 hehtaaria ylittävän pinta-alan osalta. Jos tilan pinta-ala ylittää 300ha maksetaan 300ha:n ylittävältä alalta korvausta 80% kokonaiskorvauksen määrästä. (Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?, [viitattu 19.10.2016], 23.)

Edellisellä ohjelmakaudella voimassa ollut ympäristötuki muuttuu nimeltään ympäristökorvaukseksi. Ympäristökorvaus sisältää tila- ja lohko kohtaisia toimenpiteitä. Lisäksi vähimmäisvaatimukset, joista ei erikseen tukea makseta mutta niiden noudattaminen on ympäristökorvauksen maksamisen ehtona. Vähimmäisvaatimukset sisältävät lannoitusrajoitukset sekä esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden käyttörajoitukset. Ympäristökorvaus haettiin ympäristösitoumuksella vuonna 2015. Ympäristösitoumuksessa viljelijä sitoutuu viideksi vuodeksi (vuoteen 2020 asti) ympäristökorvauksen ehtojen mukaiseen viljelyyn. Ympäristökorvaukseen sitoutuvan viljelijän tulee olla aktiiviviljelijä. Vähimmäispinta-ala ympäristökorvaukseen sitouduttaessa on 5ha tukikelpoista peltoalaa tai 1ha tukikelpoista peltoalaa puutarhakasvien viljelyssä. (Ympäristökorvauksen sitoumusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 5.)

Ympäristökorvauksen vähimmäisvaatimuksissa on annettu ohjeet lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käytön vaatimuksista. Ympäristökorvauksen vähimmäisvaatimuksissa peltohehtaaria kohden sallitaan 75kg:n fosforilannoitus vuodessa, mutta todellisuudessa rajat ovat tilakohtaisesti tiukempia. Viljeltävä kasvi sekä lohkon viljavuusluokka vaikuttavat lannoitukseen. Lisäksi kasvinsuojeluaineiden käytöstä on annettu ohjeet. Ohjeen mukaan kasvinsuojeluaineita tulee käyttää ainoastaan todettuun tarpeeseen, eli ns. varmuuden vuoksi käsittely ei ole sallittua. Viljelijän tulee ylläpitää mahdollisimman monipuolista viljelykiertoa sekä huolellista viljelyn toteutusta lohko kohtaisesti esim. maan kasvukunnosta huolehtimalla. Kasvukaudella viljelijä seuraa kasvintuhoojia parhaaksi katsomallaan tavalla (esim. neuvojan käyttö). Päätettäessä kasvinsuojelutoimenpiteestä, otetaan huomioon torjunnan kynnyksarvot sekä sen taloudellinen kannattavuus. Jos kasvintuhoojia on mahdollista torjua muuten kuin kemiallisesti, ovat ei-kemialliset toimenpiteet ensisijaisia. Esimerkiksi resistenssin ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi kasvinsuojeluaineita tulee käyttää vain välttämättömissä tapauksissa ja mahdollisimman pienillä käyttömäärillä. (Ympäristökorvauksen sitoumusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 7.)

Ravinteiden tasapainoinen käyttö koskee kaikkia ympäristösitoumuksen antaneita viljelijöitä, sitoutuminen ravinteiden tasapainoiseen käyttöön on edellytys lohkokoh- taisten toimenpiteiden toteuttamiselle. Toimenpiteeseen kuuluvat vuosittainen vilje- lysuunnittelu, viiden vuoden viljelykiertosuunnitelman laatiminen vuodesta 2015 eteenpäin sekä lohkokirjanpidon pitäminen. Lisäksi viljeltävillä lohkoilla tulee olla voimassa olevat viljavuusnäytteet, sekä peltomaan laatutesti tulee tehdä jokaiselta yli 0,5ha lohkolta kolmannen sitoumusvuoden loppuun mennessä. Lisäksi esim. suojakaistojen perustaminen kuuluu toimenpiteeseen. Viljelijän on myös suoritet- tava ympäristökorvauksen verkkotentti tai vaihtoehtoisesti osallistua päivän mittai- seen ympäristökoulutukseen.

3 VILJELYSUUNNITTELU

3.1 Ravinteiden tasapainoinen käyttö -toimenpiteen vaatimukset viljelysuunnittelussa

Ympäristökorvaukseen sitoutuneen viljelijän tulee vuosittain laatia viljelysuunnitelma ennen kasvukauden alkua. Suunnitelma on kuitenkin vain aiesuunnitelma, joka sisältää eri peruslohkoille suunnitellut kasvit ja lannoitteet sekä niiden määrät. Suunnitelmaa on mahdollisuus muuttaa ja tarkentaa kylvötöiden yhteydessä. Ensimmäisen sitomusvuoden loppuun mennessä tuli viljelijöiden laatia viisivuotinen viljelykiertosuunnitelma peruslohkoille. Viljelysuunnittelua varten on viljelijällä oltava peruslohkoille voimassaolevat viljavuustutkimukset. Viljavuustutkimukset tulee uusia viiden vuoden välein, mutta linjanäyteotoissa kolmen vuoden välein. Jos viljelijä ei aiemmin ollut sitoutunut ympäristötukijärjestelmään oli viljavuusanalyysi teetettävä ensimmäisen sitomusvuoden loppuun mennessä. Viljavuustutkimuksesta tulee ilmetä vähintään seuraavat arvot: maalaji, multavuus, happamuus, johtokyky, kalsium, fosfori, kalium ja magnesium. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 10.)

Peltomaan laatutesti tulee tehdä jokaisesta yli 0,5 hehtaarin peruslohkosta. Laatu- testi tehdään itsearviointilomakkeella, joka palautetaan kunnan maaseutuviranomaiselle. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 11.)

Peruslohkon rajoituessa vesistöön on viljeltävän alueen ja vesistön väliin jätettävä vähintään kolme metriä leveä suojakaista. Peruslohkon ei kuitenkaan katsota rajoittuvan vesistöön, jos peltomaan ja vesistön välissä on esimerkiksi metsää tai pensaikkoa keskimäärin 10 metriä, eikä vesi tulva-aikoina nouse pellolle. Peruslohkon ei myöskään katsota rajoittuvan vesistöön, mikäli se sijaitsee tulvapenkereen takana. Suojakaistalla kasvavan kasvuston tulee olla monivuotisen nurmen, heinä tai niittykasvuston peittämä. Viljelytoimenpiteistä lannoitus, muokkaus sekä kasvinsuojeluaineiden käyttö ovat kiellettyä suojakaistalla. Vaikeassa rikkakasvitalanteessa kasvuston hävittäminen kemiallisesti on sallittua aineiden käyttöohjeiden mukaisesti. Mikäli suojakaistan kasvillisuus rikkoontuu esim. ojen kunnostustyön tms. toimenpiteen yhteydessä, tulee uusi kasvillisuus kylvää heti kun se on mahdollista.

Suojakaistalla tehtävistä toimita on tehtävä normaalisti merkintä viljelymuistiinpanoihin. Sadonkorjuu ja laidunnus ovat suojakaistalla sallittuja. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 12.) Muille kun vesistöön rajoittuville peruslohkon reunoille voidaan perustaa monimuotoisuuskaistat, jotka ovat keskimäärin noin kolme metriä leveitä. Monimuotoisuuskaistalle voidaan perustaa kasvusto nurmi-, heinä-, niitty-, riista-, tai maisemakasvin siemenillä. Myös sama viljelykasvi kuin muulla peruslohkolla on mahdollinen, mutta tällöin sadonkorjuuta ei tehdä kolmea metriä lähemmäs peruslohkon reunaa (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 13).

3.2 Ravinteiden tasapainoinen käyttö -lannoitus

Uudessa ympäristökorvauksessa typpilannoituksen enimmäismäärä määräytyy maan multavuuden ja satotason perusteella. Käytettyihin lannoitemääriin lasketaan mukaan kaikki peltolohkolle käytetyt lannoitteet kyseisenä satokautena. Liukoinen typi otetaan kokonaan huomioon (lanta ja orgaaniset valmisteet). Kotieläinten lannan ravinteet otetaan huomioon valtioneuvoston asetuksen (1250/2014) mukaisesti. Ravinlaskennassa käytetään taulukkoarvoja tai lanta-analyysin tietoja. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 13.)

Kuten todettu, typpilannoitusmäärä määräytyy maan multavuuden ja saavutetun satotason perusteella. Eloperäisillä mailla typpilannoitusmäärät ovat pienimpiä ja korkeimpia vähämultaisilla ja multavilla mailla. Typpilannoitusta voidaan kasvattaa tilan satotason perusteella, mutta satotasosta tulee tässä tapauksessa olla jokin perustelu. Perusteluksi käyvät esimerkiksi koko tilan kyseisen viljelykasvin sato jaettuna kasvin viljelypinta-alalla tai satotaso on saavutettu jonain edellisenä viitenä vuotena. Myös muut perustelut ovat mahdollisia. Sallitut korkeammat lannoitustasot on määritetty viljelykasveittain ja satotasoittain. On kuitenkin huomattava, että syyskylvöisillä kasveilla satotasokorjauksen oikeuttamaa lisätyppilannoitusta ei saa antaa syksyllä kylvön yhteydessä. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 13.)

Fosforilannoitukseen vaikuttavat viljeltävä kasvi, viljavuus sekä satotaso. Käytettyihin lannoituksiin lasketaan mukaan kaikki epäorgaaniset ja orgaaniset lannoitevalmisteet ja lannan sisältämät ravintoaineet. Lisäksi mukaan lasketaan kaikki pellolle levitetty ravinteet, mikäli niiden määrät on valmistajan tuoteselosteessa ilmoitettu.

Kuten typenkin osalta tulee fosforilannoituksessa ottaa huomioon lannan osalta ravinteet valtioneuvoston asetuksen 1250/2014 mukaisesti. Lannan fosforilaskennassa käytetään taulukkoarvoja tai lanta-analyysin arvoja. Jos lohkolla käytetään ainoastaan kotieläinten lannan sisältämää fosforia, voidaan käyttää ns. lantapoikkeusta joka mahdollistaa hieman isommat fosforilannoitusmäärät viljavuusluokissa tyydyttävä ja hyvä. Lantapoikkeusta voidaan käyttää kuitenkin vain viljoilla, öljykasveilla, palkokasveilla sekä rehunurmilla. Lantapoikkeuksessa ei voi käyttää satotasokorjausta. Satotasokorjaukset viljoilla satotason ollessa yli 4000kg/ha, rukiilla yli 3000kg/ha tai öljykasveilla yli 1750kg/ha voidaan satotasokorjauksella sallittuihin fosforilannoitusmääriin lisätä joko 3 tai 6kg/ha fosforia kasvusta riippuen. (Ympäristökorvauksen sitoumusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 14.)

Jos lohkolle käytetty fosforilannoitus ylittää sallitun määrän, voidaan käyttää fosforin tasausta. Tällöin fosforintasaus aloitetaan sinä vuonna, kun lohkon fosforilannoitus ylittää sallitut määrät. Fosforintasaus tulee suorittaa seuraavan viiden vuoden aikana. Käytännössä fosforilannoitusta käytetään sallittua vähemmän, kunnes erotus on nolla. Tasausjakson aloittaminen ja päättäminen tulee merkitä viljelymuistiinpanoihin ja se on kasvulohkokohtainen.

3.3 Lohkokohtaiset toimenpiteet

Ympäristökorvaukseen sitoutunut maatalousyrittäjä voi lisäksi valita lohkokohtaisia toimenpiteitä. Lohkokohtaisia toimenpiteitä ovat lietelannan sijoittaminen peltoon, ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrättäminen, valumavesien hallinta, ympäristönhoitonurmet, orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla, talviaikainen kasvipeitteisyys, peltoluonnon monimuotoisuus sekä puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu. Toimenpiteistä lietelannan sijoittaminen peltoon, ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrättäminen, ympäristönhoitonurmet, peltoluon-

non monimuotoisuus ei tarvitse toteuttaa vuosittain. Muita toimenpiteitä tulee toteuttaa vuosittain niille valituilla lohkoilla. (Ympäristökorvauksen sitomusehdot 2015, [viitattu 3.11.2016], 17.)

Viljelijän tulee vuosittain, lokakuun loppuun mennessä, jättää alueensa maaseutuviranomaiselle ilmoitus lohkoista, joilla kyseisenä vuonna on toteutettu lietalannan sijoittaminen peltoon-, ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen- tai pellon talviaikainen kasvipeitteisyys toimenpidettä. Muutoin esim. Valumavesien hallinta -toimenpiteessä tulee pitää kirjaa toimenpiteen toteuttamisesta, kuten säätökaivojen sulkemisesta tai avaamisesta. Kirjaa voi pitää joko lohkokirjanpidossa tai siitä erillisenä kirjanpitona. Talviaikaista kasvipeitteisyyden tukea maksetaan tilan koko pinta-alalle ja korvaustaso määräytyy kasvipeitteisyyden perusteella. Vähintään 20% tilan pinta-alasta tulee olla vuosittain kasvipeitteisenä ja korvaustasot kasvavat portaittain 20, 40, 60 ja 80 prosentin kasvipeitteisyyksissä.

4 MAATALOUDEN RAKENNEMUUTOKSEN VAIKUTUS NEUVONTAPALVELUIDEN KÄYTTÖÖN

Euroopan Unioniin liittymisen jälkeen on maatalousyrityksien lukumäärä Suomessa laskenut mutta tilakoko sen sijaan kasvanut. Tilakoon kasvun myötä osa maatalousyrittäjistä on kokenut esimerkiksi tukihaun ulkoistamisen järkeväksi, jolloin yrittäjän omaa aikaa ei kulu tarkkojen tukiehtojen läpikäymiseen tai hakemusten tekoon. Lisäksi ulkoistamalla tukihaun päteväälle ammattilaiselle, koetaan sen vähentävän omaa stressiä. Virheiden varalle neuvojilla on vakuutus, joka kattaa virheistä koituneet vahingot tiettyyn rahamäärään asti. Tukihaun sähköistäminen on merkittävästi nopeuttanut hakemusten tekoa, kun esimerkiksi viljelynsuunnitteluohjelmista lohkotiedot ovat siirrettävissä suoraan tukihakupalveluun.

Tiukentuneet lannoitusrajat ja niiden muutokset sekä viljelynsuunnitteluun kuluva aika saavat yrittäjät käyttämään neuvontapalveluita viljelyn suunnitteluun. Paperilla tehdessä viljelyn suunnittelussa tulee lannoitusta laskettaessa ottaa huomioon mm. satotasokorjaukset sekä maan multavuus sekä lisäksi mahdolliset karjanlantapoikkeukset. Viljelynsuunnitteluohjelma osaa laskea ja ottaa huomioon esim. maan multavuuden vaikutukset ja satotason edellyttäen, että satotaso on ohjelmaan syötetty. Lisäksi suunnitteluohjelmien käytön opettelu vie runsaasti aikaa. Näistä syistä monet maatalousyrittäjät ulkoistavat viljelynsuunnitteluaan. Kotieläintiloilla viljelyä suunniteltaessa tulee lisäksi ottaa huomioon tilan ruokintasuunnitelma.

Ollessani työharjoittelussa Kyrönmaan Tilitoimistolla, oli selvästi havaittavissa, että erityisesti tukihakemusten täyttöön ja viljelysuunnitteluun kaivattaisiin neuvojan apua. Syyksi mainittiin erityisesti tiukentuneet tuki- ja lannoitusehdot ja niiden muutokset uudella ohjelmakaudella. Isossakyrössä toimii joitain yksityisiä maatalouden konsultointiapua tarjoavia yrityksiä sekä ProAgria. Huolimatta jo olemassa olevista neuvontapalveluiden tarjoajista neuvontapalveluille kuitenkin tuntui olevan kysyntää. Osa tilitoimiston asiakkaista mainitsi syyksi esimerkiksi tämänhetkisten neuvontapalveluiden kalleuden.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus toteutettiin Webropol-kyselynä isokyröläisille viljelijöille. Kysely lähetettiin viljelijöille Isonkyrön kunnan maaseutuviranomaisen kautta, hän välitti sen sähköpostituslistallaan oleville viljelijöille. Kyselyn alussa tiedusteltiin yrittäjien ja yritysten perustietoja kuten yrittäjän ikää, yrityksen peltopinta-alaa sekä tuotantosuuntaa ja yrittäjien lukumäärää yrityksessä. Myöhemmissä kysymyksissä täsmennettiin maatalousyrittäjien nykyistä neuvontapalveluiden käyttöä sekä tyytyväisyyttä niihin. Lopuksi kartoitettiin minkälaisille neuvontapalveluille Isonkyrön alueella mahdollisesti olisi kysyntää sekä miten yrittäjien mielestä neuvontapalvelu tulisi hinnoitella.

Tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jossa pyritään analysoimaan tuloksia saatujen vastausten määrien perusteella. Lisäksi joissain kysymyksissä oli vapaamuotoisia kirjallisia vastausmahdollisuuksia.

6 TULOKSET

6.1 Kyselyyn vastanneiden maatalousyrittäjien perustiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 24 maatalousyrittäjää. Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan Isossakyrössä oli vuonna 2016 271 maatalousyrittäjää (Maatalous- ja puutarhayrittäjien lukumäärä kunnittain, [viitattu 13.3.2017]). Tämä tarkoittaa, että kyselyyn vastasi Isokyröläisistä maatalousyrittäjistä noin 8,9%. Yhden henkilön pyörittämiä yrityksiä vastaajista oli yhdeksän yritystä eli 37,5%. Hieman yllättäen kahden henkilön hallinnoimia yrityksiä oli jopa 14 kappaletta eli 58,3%. Yksi maatalousyrittäjistä oli kolmen henkilön omistuksessa. (Taulukko 1).

Taulukko 1 Maatalousyrittäjien määrä yrityksessä.

	N	Prosentti
1	9	37,5%
2	14	58,33%
3	1	4,17%
Enemmän	0	0%

Ikäjakaumaltaan kyselyyn vastanneet yrittäjät olivat melko iäkkäitä, sillä peräti 11 yrittäjää ilmoitti iäkseen 50–59 vuotta ja 3 yli 60 vuotta. Yhteensä siis yli puolet eli noin 58% vastaajista oli iältään yli 50-vuotiaita. Alle 30-vuotiaita oli vastanneista neljä kappaletta, kuten myös 30–39-vuotiaita. 40–49-vuotiaita oli seitsemän kappaletta. (Taulukko 2).

Verrattaessa Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen viljelijöiden keski-ikään voidaan todeta, että viljelijöiden keski-ikä on korkea koko Pohjanmaan alueella. Myös Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella yli 50% viljelijöistä on iältään yli 50-vuotiaita. Vastaajista kuitenkin esimerkiksi alle 40-vuotiaita on suurempi osa kuin Pohjanmaan ELY:n alueella. Pohjanmaan ELY:n alueella alle 40-vuotiaita maatalousyrittäjiä on vain 17%. (Viljelijöiden lukumäärä yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla, [viitattu 18.3.2017].)

Taulukko 2. Kaikkien maatalousyrittäjien iät

	N	Prosentti
18–29	4	16,67%
30–39	4	16,67%
40–49	7	29,17%
50–59	11	45,83%
60 tai enemmän	3	12,5%

Kolmantena kysymyksenä kysyttiin maatalousyrityksen tuotantosuuntaa. Selkeä enemmistö yrityksistä oli kasvintuotantotiloja (22 kappaletta). Sianlihan tuottajia oli kolme kappaletta sekä yksi maidontuotantotila. Vastausvaihtoehtojen ulkopuolelta löytyi yksi tila, jonka tuotantosuunta oli kalkkunanlihan tuotanto. Prosentuaalisesti kasvinviljelytiloja vastaajista oli noin 92%, maidontuotantotiloja 4% sekä sianlihan tuottajia 13% vastaajista. Kalkkunanlihan tuottajia on prosentuaalisesti vastaajista saman verran kuin maidontuottajia eli 4%. (Taulukko 3.)

Verrattuna Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen tilajakaumaan on jakauma osin samanlainen. Selvä enemmistö Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella sijaitsevista tiloista on kasvintuotantotiloja (noin 65%). Sianlihan tuotantotiloja vastanneista on prosentuaalisesti enemmän kuin Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella, jossa sikatilojen prosentuaalinen osuus on noin 2,5%. Maidontuotantotiloja taas on prosentuaalisesti Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella enemmän, noin 16%. (Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tuotantosuunnittain ELY-keskuksittain, [viitattu 13.3.2017].)

Taulukko 3. Maatalousyrityksen tuotantosuunta.

	N	Prosentti
Kasvintuotanto	22	91,67%
Maidontuotanto	1	4,17%
Naudanlihan tuotanto	0	0%
Sianlihan tuotanto	3	12,5%
Broilerintuotanto	0	0%
Kananmunantuotanto	0	0%

Jokin muu, mikä? (Esim. mehiläistalous)	1	4,17%
---	---	-------

Peltopinta-alaltaan yrityksiä oli lähes kaiken kokoisia. Ainoastaan vaihtoehto 150 tai enemmän ei saanut yhtään vastausta. Lukumäärällisesti eniten oli tiloja 60–79 peltohehtaarin väliltä (6 kappaletta). Seuraavaksi eniten oli peltopinta-alalla mitattuna 20–39 hehtaarin tiloja joita oli viisi kappaletta. Neljä kappaletta vastanneista oli peltopinta-alaltaan 40–59 hehtaarin välissä, yhtä paljon vastauksia sai vaihtoehto 100–149 hehtaaria. Vähiten vastauksia sai vaihtoehto 80–99 hehtaaria. (Taulukko 4).

Suomessa alle 25 hehtaarin tiloja on noin 44% ja 50–100 hehtaarin tiloja 20%. Yli sadan hehtaarin tiloja Suomen tiloista on vain noin 10%. (Maatalous- ja puutarhayri-tysten lukumäärä tilakokoluokittain käytössä olevan maatalousmaan mukaan, [viitattu 18.3.2017.]) Voidaan siis todeta, että kyselyyn vastanneet tilat ovat Suomen tilakokojakaumaan verrattuna isompia.

Taulukko 4. Maatalousyrityksen peltopinta-ala (ha).

	N	Prosentti
1–19	3	12,5%
20–39	5	20,83%
40–59	4	16,67%
60–79	6	25%
80–99	2	8,33%
100–149	4	16,67%
150 tai enemmän	0	0%

Viidennessä kysymyksessä kartoitettiin tiloilla viljeltäviä kasveja. Ainoastaan yksi vastaajista vastasi, ettei viljele lainkaan kevätiljoja. Kevätviljat siis olivat yleisin viljelykasvi, kyselyyn vastanneista 24:sta 23 ilmoitti viljelevänsä kevätiljoja. Seuraavaksi yleisin viljelykasvi olivat kevätoljykasvit, joita ilmoitti viljelevänsä kymmenen vastaajaa. Sekä nurmi- että palkokasveja ilmoitti viljelevänsä seitsemän vastaajaa. Syysöljykasveja ilmoitti viljelevänsä vastaajista ainoastaan kaksi. Syysöljykasveille olisi voinut odottaa suurempaa vastausmäärää, kun otetaan huomioon, että suurin

osa vastaajista ovat kasvinviljelijöitä. Vaihtoehto ”Jotain muita, mitä?” sai yhden vastauksen, jossa ilmoitettiin viljeltävän riistapeltoa. Kuminaa ja maissia ei viljellyt kukaan kyselyyn vastanneista. Myös kuminalle olisi kasvinviljelytilojen suuresta määrästä johtuen voinut odottaa vastauksia. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Maatalousyrityksessä viljeltävät kasvit.

	N	Prosentti
Kevätviljat	23	95,83%
Syysviljat	8	33,33%
Kevätöljykasvit	10	41,67%
Syysöljykasvit	2	8,33%
Nurmikasvit	7	29,17%
Palkokasvit (herne, härkäpapu..)	7	29,17%
Kumina	0	0%
Maissi	0	0%
Jotain muita, mitä?	1	4,17%

Kolme vastanneista maatalousyrityksistä ilmoitti, että yrityksellä on käytössään ulkopuolista vakituista työvoimaa. Molemmilla vastanneilla työntekijöitä oli yksi. Loput 21 vastanneista eivät olleet palkanneet vakituista ulkopuolista työvoimaa. (Taulukko 6.) Ulkopuolista työvoimaa käyttäneistä yrityksistä kaksi olivat kasvinviljelijöitä sekä yksi maidontuottaja. Lisäksi kaikissa yrityksissä yrittäjiä oli ilmoitettu olevan kaksi. Voidaan kuitenkin jossain määrin epäillä vakituisen työntekijän käyttöä ainakin yhdellä näistä yrityksistä. Yrityksen peltopinta-ala oli alle 20 hehtaaria. Myös toisen kasvinviljely-yrityksen vakituisen työvoiman käyttö voidaan jossain määrin kyseenalaistaa. Yrittäjien ikäero oli melko suuri. On mahdollista, että kyseessä ovat esimerkiksi isä ja poika joista toinen mielletään ulkopuoliseksi työntekijäksi. Toisaalta myös yrittäjien määrän on ilmoitettu olevan kaksi. On myös mahdollista, että vastaajat olivat mieltäneet esimerkiksi vuosittain käytettävän urakoitsijan vakituisesti ulkoiseksi työvoimaksi.

Taulukko 6. Maatalousyrityksellä on käytössään vakituista ulkopuolista työvoimaa?

	N	Prosentti
--	----------	------------------

Kyllä, montako?	3	12,5%
Ei	21	87,5%

Vastanneista yrityksistä yksikään ei ilmoittanut olevansa luomutuotannossa. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Maatalousyritys on luomutuotannossa

	N	Prosentti
Kyllä	0	0%
Ei	24	100%

Ainoastaan kaksi vastanneista maatalousyrityksistä ei ollut sitoutunut ympäristökorvaukseen (Taulukko 8). Ympäristökorvauksen lohko-kohtaisista toimenpiteistä suosituin oli peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys, jota toteutti 15 kappaletta vastaajista. Seuraavaksi eniten vastaajat toteuttavat toimenpiteistä ympäristöhoitonurmia (13 kappaletta). Sekä peltoluonnon monimuotoisuustoimenpidettä, että valumavesien hallintaa ilmoitti toteuttavansa 11 kappaletta vastanneista. Lietalannan sijoittamista peltoon toteuttaa 4 vastaajaa. Ravinteiden ja orgaanisen aineksen kierrättämisestä toteuttaa 2 vastaajaa ja yksi vastaajista ilmoitti, ettei lohko-kohtaisia toimenpiteitä toteuteta. (Taulukko 9.)

Taulukko 8. Maatalousyritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen

	N	Prosentti
Kyllä	22	91,67%
Ei	2	8,33%

Taulukko 9. Maatalousyrityksessä on voimassaolevia ympäristökorvauksen lohko-kohtaisia toimenpiteitä

	N	Prosentti
Lietalannan sijoittaminen peltoon	4	16,67%
Valumavesien hallinta (Säätösalaajitus, kastelu, kuivatusvesien kierrätys).	11	45,83%

Ympäristöhoitonurmet (Suojavyöhykkeet, monivuotiset ympäristönurmet tai LHP-nurmet)	13	54,17%
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen.	2	8,33%
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys	15	62,5%
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla	0	0%
Peltoluonnon monimuotoisuus (Viherlannoitusnurmet, kerääjäkasvit, saneerauskasvit tai monimuotoisuuspellot)	11	45,83%
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu	0	0%
Lohkokohtaisia toimenpiteitä ei toteuteta	1	4,17%

6.2 Neuvonnan tarve ja neuvontapalveluiden käyttö

Vastanneista maatalousyrittäjistä 15 ilmoitti käyttäneensä neuvontapalveluita ja yhdeksän vastaajaa ei ollut tähän mennessä käyttänyt neuvontapalveluita. Kuitenkin siis yli puolet vastaajista oli turvautunut jossain tapauksissa neuvojan apuun. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Maatalousyrityksessä on käytetty neuvontapalveluja?

	N	Prosentti
Kyllä	15	62,5%
Ei	9	37,5%

Viidestätoista neuvontapalveluita käyttäneestä suurin osa oli käyttänyt neuvontapalveluita tukihakuun. Tukihakuun neuvojan apua oli käyttänyt 12 viidestätoista neuvontapalveluita käyttäneestä. Seuraavaksi suosituin kohde neuvontapalveluiden käyttöön oli viljelysuunnittelu ja lohkomuistiinpanot. Tähän neuvojan apua oli käyttänyt kahdeksan neuvontapalveluita käyttänyttä. Taloudelliseen suunnitteluun neuvontapalveluita oli käyttänyt 4 vastaajaa, kolme vastaajista oli käyttänyt neuvontapalveluita eläinten ruokinnan suunnitteluun. (Taulukko 11.) Kysymykseen oli mahdollista kirjoittaa avoin vastaus, mikäli neuvontaa oli käytetty johonkin, mikä ei vas-

tausvaihtoehtoisissa tullut esille. Näin teki neljä vastaajista. kaksi avoimen vastauksen antanutta kertoivat käyttäneensä neuvojaa kasvinsuojelun suunnitteluun, mutta toisaalta kasvinsuojelu liittyy melko kiinteästi viljelynsuunnitteluun. Yksi vastaajista ilmoitti käyttäneensä neuvojaa sukupolvenvaihdokseen ja yksi salaojasuunnitteluun.

Taulukko 11. Maatalousyrittäjässä on käytetty neuvontapalveluja

	N	Prosentti
Tukihakuun	12	80%
Viljelynsuunnitteluun / lohkomuistiinpanoihin	8	53,33%
Eläinten ruokinnan suunnitteluun	3	20%
Taloudelliseen suunnitteluun	4	26,67%
Muuhun, mihin?	4	26,67%

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin, miksi he käyttivät neuvontapalveluita juuri edellisessä kysymyksessä valitsemiinsa kohteisiin. Kysymykseen vastattiin avoimesti omin sanoin. Kysymykseen vastasi 15 vastaajaa eli kaikki, jotka olivat käyttäneet neuvontapalveluita. Kysymykseen saadut vastaukset näkyvät taulukossa 12.

Taulukko 12. Miksi koette edellisessä kysymyksessä valitsemanne vaihtoehdot sellaisiksi, joissa koitte tarvitsevanne neuvontaa? (Esim. Miksi tukihakuun tai viljelynsuunnitteluun käytettiin neuvojan apua?)

Vastaukset
Vaikeasti ymmärrettävät tukiehdot ja sallitut toimenpiteet erikoistilanteessa (viime kesän märkyys->kylvöhankaluudet)
Uutta näkökulmaa
Tukihaun monimutkaisuus, viljelysuunnitelman varmistus.
Luotetaan neuvontapalvelun asiantuntemukseen.
Koska muutoksia joka vuosi.
Tarkistaa asiantuntijan kanta kyseessä oleviin asioihin että lomakkeet tulee kerralla kuntoon.
Isot panokset käytettävä hyödyllisesti

Joissain tilanteissa annetut ohjeet eivät ole yksiselitteisesti ohjeistaneet, miten asioista pitää ilmoittaa. Tuolloin kunnan maaseutupäällikkö on lähes poikkeuksetta osannut opastaa, että välttää mahdollisia sudenkuoppia. Ellei tietoa ole löytynyt niin silloin se on selvitetty tai opastettu toiselle henkilölle.
maatalous "harrastus", uusista ja vanhoista pykälistä puoliaksi pihalla kuin se lumiukko. Varsinkin taannoisen uudistuksen jäljiltä.
Neuvojalla vakuutus virheiden varalle
uudistuneiden hakukäytäntöjen vuoksi on käytetty neuvontapalveluita, mennyt monimutkaisiksi haku prosessit
Varmistaakseen että kaikki on oikein sekä varmuus jos tarkastus yllättää niin kaikki on oikein.
Uusi viljelijä, uusi sitoumuskausi,
Tukihaussa vakuutus, ajankäyttö.
Oma ammattitaito ei riitä ko. suunnitteluun.

Avoimissa vastauksissa tulee selkeästi esiin tukihakuun tarvittavan neuvonnan tarve. Useassa vastauksessa viitataan jotenkin tukihaun vaikeuteen ja monimutkaisuuteen. Kaksi vastaajaa myös mainitsi neuvojen vakuutukset tukihaussa tapahtuvien virheiden varalle. Moni vastaaja haluaa varmistaa, että lomakkeet tehdään oikein, jolloin paperit ovat kunnossa mahdollisen tarkastuksen osuessa kohdalle.

Yksi vastaajista kertoo hakevansa neuvojalta uutta näkökulmaa. Tämä on ymmärrettävää, sillä monessa maatalousyrityksessä tehdään asioita vanhoilla joskus hyviksi havaituilla tavoilla. Taloudellisessa suunnittelussa mainittiin mm. kalliiden pannonsten hyödyllinen käyttö, halutaan saada tuotantopanoksiin sijoitetulle rahalle mahdollisimman paljon katetta.

Suurin osa vastaajista oli käyttänyt neuvontapalveluna ProAgriaa. ProAgrian lisäksi vastausvaihtoehtona olivat yksityinen neuvontapalvelu sekä avoin vastausvaihtoehto. Neljä vastaajaa kertoi käyttäneensä jotain yksityistä neuvontapalvelua sekä neljä vastaajaa jotain muuta. (Taulukko 13). Tässä kysymyksessä tuli esiin eräs kyselyn suunnittelussa tapahtunut virhe. Kolme neljästä vastaajasta, jotka olivat käyttäneet jotain muuta neuvontapalvelua, vastasivat kunnan maaseutusihhteerin. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa kaupallisten neuvontapalveluiden käyttöä, jota olisi

ehkä ollut hyvä tarkentaa kysymyksissä. Tämän lisäksi yksi vastaajista kertoi käyttäneensä A-tuottajien neuvontapalvelua.

Taulukko 13. Käytetty neuvontapalvelu.

	N	Prosentti
ProAgria	13	86,67%
Yksityinen neuvontapalvelu	4	26,67%
Jokin muu, mikä?	4	26,67%

Kysyttäessä tyytyväisyydestä käytetyn neuvontapalvelun laatuun viisi viidestätoista vastaajasta kertoi olleensa erittäin tyytyväinen ja loput kymmenen tyytyväinen käyttämäänsä neuvontapalveluun. Kokonaisuutena käytettyihin neuvontapalveluihin oli tiin siis oltu tyytyväisiä. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Tyytyväisyys käytetyn neuvontapalvelun laatuun?

	N	Prosentti
Erittäin tyytyväinen	5	33,33%
Tyytyväinen	10	66,67%
Menettelee	0	0%

Seuraavassa avoimessa kysymyksessä kysyttiin parannusehdotuksia neuvontapalveluille. Kysymykseen vastasi ainoastaan kaksi vastaajaa, mikä sekin kertoo tyytyväisyydestä käytettyihin neuvontapalveluihin. Toinen vastaaja kehuu maaseutusih- teerin osaamista, eikä pidä ProAgrian vastauksia selkeinä vaan tulkinnanvaraa jät- tävinä. Lisäksi hänen mielestään ProAgrian palvelut ovat kalliita. Toinen vastaajista toivoisi neuvontapalveluilta apua tilojen yhteistyön kehittämiseen. (Taulukko 15.)

Taulukko 15. Miten saamaanne neuvontapalvelua voisi mielestänne kehittää?

Vastaukset
Maaseutusih teerin tietämys tosi hyvä ja saa aina vastauksen kun jotain kysyy. Pro Agrialta ei saa kovin selkeitä vastauksia, jää tulkinnanvaraa itselle. Pro Ag- rian palvelut melko kalliit.

Tilojen yhteistyön kehittämistä.

Lähes puolet vastaajista pitää käyttämänsä neuvontapalvelun liian kalliina. Tätä mieltä on 6 eli 40% vastaajista. Kuitenkin 8 vastaajaa eli 53,33% pitää hinnoittelupolitiikkaa oikeana. Vain yksi vastaaja on sitä mieltä, että hinnoittelu voisi olla kalliimpikin. (Taulukko 16.)

Taulukko 16. Minkälaiseksi koette käyttämäne neuvontapalvelun hinnoittelun?

	N	Prosentti
Liian kallis	6	40%
Hinnoittelupolitiikka on oikea	8	53,33%
Hinnoittelu voisi olla kalliimpikin	1	6,67%

Suurin osa vastaajista (75%) kokee neuvontapalvelut tarpeellisiksi. Ainoastaan kolme eli 12,5% ei pidä neuvontapalveluita tarpeellisina kuten myös kolme vastaajaa ei osaa sanoa kantaansa. (Taulukko 17.)

Taulukko 17. Maatalousyrittäjä kokee neuvontapalvelut tarpeellisiksi?

	N	Prosentti
Kyllä	18	75%
Ei	3	12,5%
EOS	3	12,5%

Seuraava kysymys koski neuvontapalveluiden käyttöaikomuksia tulevaisuudessa. Kysymykseen vastasi 24 vastaajaa. Seitsemän vastaajista (29,17%) arvioi neuvontapalveluiden käytön lisääntyvän, kun taas 14 (58,33%) vastaajaa arvioi neuvontapalveluiden käytön pysyvän ennallaan. Vain yksi vastaajista arvioi käytön vähenevän. Kaksi ei osannut sanoa kantaansa. (Taulukko 18.) Vastauksien perusteella voidaan arvioida neuvontapalveluiden kysynnän pysyvän vähintäänkin ennallaan.

Taulukko 18. Maatalousyrityksessä neuvontapalveluiden käyttö tulee lähitulevaisuudessa

	N	Prosentti
--	----------	------------------

Lisääntymään	7	29,17%
Pysymään ennallaan	14	58,33%
Väheneeseen	1	4,17%
Neuvontapalveluiden käyttö lopetetaan	0	0%
EOS	2	8,33%

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, miten viljelysuunnitteluun käytetty neuvonta tulisi vastaajien mielestä hinnoitella. Suosituimmaksi hinnoittelumalliksi osoittautui hinnoittelu käytetyn ajan mukaan. Tätä vaihtoehtoa kannatti kymmenen vastaajaa 24:sta eli 41,67%. Peltopinta-alan mukaista hinnoittelua haluaisi 8 vastaajaa eli 33,33%. Peruslohkojen määrään perustuvaa hinnoittelua suosi 1 ja kasvulohkojen määrään mukaista hinnoittelua 4 vastaajaa. (Taulukko 19.) Ainoastaan yksi vastaaja antoi oman ehdotuksensa hinnoittelusta. Hänen mielestään hehtaarikohtainen hinnoittelu on hyvä, mutta pienemmille tiloille jokin kiinteä summa riippumatta peltoalasta.

Taulukko 19. Miten viljelysuunnitteluun käytetty neuvontapalvelu tulisi mielestänne hinnoitella?

	N	Prosentti
Käytetyn ajan mukaan	10	41,67%
Peltopinta-alan mukaan (Esim. 2€/ha)	8	33,33%
Peruslohkojen määrään mukaan	1	4,17%
Kasvulohkojen määrään mukaan	4	16,67%
Jotenkin muuten, miten?	1	4,17%

Suurin osa yrittäjistä kokee, että neuvontapalveluita on hyvin saatavilla. Näin vastasi 19 vastaajaa 24:sta. Ainoastaan yksi vastaaja koki, että neuvontapalveluita ei ollut tarpeeksi saatavilla. Neljä ei osannut sanoa kantaansa. (Taulukko 20.)

Taulukko 20. Maatalouden neuvontapalveluja on maatalousyrittäjän mielestä hyvin saatavilla?

	N	Prosentti
Kyllä	19	79,17%

Ei	1	4,17%
EOS	4	16,67%

7 YHTEENVETO

Tutkimuksen tulokset olivat pitkälti odotetun kaltaisia. Kuitenkin jo ikäjakauma oli melko yllättävä, kun reippaasti yli puolet vastanneista oli iältään yli 50-vuotiaita. Mielestäni ikäjakaumalla on suuri merkitys esimerkiksi siihen, miten paljon viljelynsuunnitteluun tai tukihakuun käytetään neuvojan apua. Kun tukihaku ja pitkälti myös viljely- ja muu suunnittelu siirtyy koko ajan enemmän tietokoneilla tehtäväksi toimistotyöksi eivätkä vanhemman sukupolven viljelijät ole valmiita perehtymään asiaan itse, käyttävät he neuvojan apua.

Ehkä hieman yllättäen myös suurin osa yrityksistä oli maatalousyhtymiä, eli omistajia oli enemmän kuin yksi. Kuitenkin tuotantosuuntajakauma oli myös odotetunlainen. Esimerkiksi työpaikassani Kyrönmaan Tilitoimistolla on huomattavissa kasvinviljelytilojen selvä enemmistö asiakaskunnassa. Seuraavaksi yleisimpiä ovat maidontuotantotilat ja vähemmistönä sian- tai muun lihan tuottajat. Yllättäen vastaajien joukossa oli myös yksi kalkkunanlihan tuottaja, joka on nykyään melko harvinainen tuotantosuunta. Huolimatta luomutuotannon suosion noususta Suomessa, ei vastaajien joukossa ollut yhtään luomutuotantoa harjoittavaa yritystä. Kuitenkin selvää kiinnostusta luomuun on tilitoimiston asiakaskunnassa ollut nähtävissä. Muutamat kasvinviljelytilaa pitävät ovat kyselleet luomun kannattavuudesta ja ilmaisseet kiinnostuksensa luomuun siirtymisestä. Tulevaisuudessa voikin olla, että luomuasiantuntijoita tarvitaan entistä enemmän.

Suurin osa vastaajista oli sitoutunut ympäristökorvaukseen sekä toteutti ympäristökorvauksen lohko-kohtaisia toimenpiteitä. Useimpien ympäristökorvauksen lohko-kohtaisten toimenpiteiden toteuttaminen vaatii viljelijöiltä tiettyjä viljelytekniisiä toimia tai kirjanpitoa. Ehtojen ymmärtämiseen sekä kirjanpitoon ja sallittuihin menetelmiin olikin ymmärrettävästi käytetty ja käytetään neuvojaa. Eräs vastaajista kirjoittikin, että haluaa mahdollisen tarkastuksen sattuessa olla varma, että paperit ovat kunnossa.

Noin kaksi kolmasosaa vastaajista oli käyttänyt neuvontapalveluja. Selvästi suosituin neuvontapalvelujen käyttökohde oli tukihakemusten täyttö ja seuraavana viljelynsuunnittelu ja lohkomuistiinpanot. Tukihakuneuvonnan suosion selittää suurim-

maksi osaksi hiljattain muuttunut EU:n maatalouspolitiikan ohjelmakausi, joka osataan heijastua myös viljelynsuunnitteluun esimerkiksi lannoitusrajojen merkeissä. Tukiehdot ja sallitut lannoitusrajat ja toimenpiteet erityistapauksissa nähdään usein monimutkaisina ja vaikeasti ymmärrettävinä.

Oma mielenkiintoni tutkimuksessa oli lähinnä tukihaun ja viljelynsuunnittelun neuvontapalveluiden tarpeessa. Tutkimuksen perusteella kuitenkin neuvonnalle on huomattavaa kysyntää muuallakin. Oma näkemykseni on ollut, että maatalousyrittäjät eivät panosta tarpeeksi taloudelliseen suunnitteluun. Kuitenkin neljä vastaajaa ilmoitti käyttäneensä taloudelliseen suunnitteluun neuvojaa. Luultavasti vaikea taloudellinen tilanne saa maatalousyrittäjät heräämään myös taloudellisen suunnittelun tärkeyteen.

Yleisin käytetty neuvontapalvelu oli ProAgria. Tiesin Isossakyrössä olevan myös yksityisiä neuvontapalveluita, joiden käyttäjiä vastaajissa oli myös mukana. Tutkimus oli tarkoitettu kaupallisten neuvontapalveluiden käytön ja tarpeen tutkimiseksi. Tätä olisi tullut tarkentaa vastaajille jotenkin, sillä eräät vastaajat pitivät kunnan maaseutuviranomaista neuvontapalveluna. Neuvontapalvelujen kehittämiseksi toivottiin selkeämpiä vastauksia sekä tilojen yhteistyön kehittämistä. Yhteistyön kehittämiseen kuitenkin mielestäni aloitteen pitäisi tulla yrittäjiltä itseltään, jonka jälkeen neuvojan apua voitaisiin käyttää yhteistyön kehitykseen ja suunnitteluun.

Suurin osa vastaajista piti neuvontapalveluita tarpeellisina sekä joko lisää niiden käyttöä tai säilyttää sen ennallaan. Neuvontapalveluita myös koetaan olevan hyvin saatavilla. Se, että vastaajat kokevat neuvontapalveluita olevan hyvin saatavilla, kieli toisaalta siitä, että uusille neuvontapalveluille ei välttämättä ole kysyntää.

Itseäni kiinnosti suuresti vastaajien mielipide neuvontapalveluiden hinnoittelusta. Työskennellessäni tilitoimistolla useammat asiakkaat moittivat neuvontapalveluita kalliiksi. Toisaalta osa myös mainitsi, että mahdolliset virheet itse tehdessä tulisivat maksamaan huomattavasti enemmän. Myös tässä kyselyssä kolme neljästä neuvontapalveluita käyttäneestä koki ne liian kalliiksi. Yksi neljästä vastaajista piti hinnoittelua oikeana sekä yksi neljästä jopa koki, että hinnoittelu voisi olla kalliimpikin. Viljelynsuunnitteluun käytetty neuvontapalvelu tulisi suurimman osan vastaajista mukaan hinnoitella käytetyn ajan mukaan. Huomattavaa kannatusta saivat myös

peltopinta-alan mukaan tai kasvulohkojen määrän mukainen hinnoittelu. Itse näkisin kasvulohkojen määrän mukaisen hinnoittelun hyvänä. Neuvojalta kuitenkin käytännössä kuluu sama aika suunnittelutyöhön, oli kasvulohko sitten hehtaarin tai kymmenen hehtaarin kokoinen. Toki näin isot tilat saisivat suhteessa neuvontapalvelun halvemmallalla yrityksen kokoluokkaan nähden.

Selkeästi maatalouspolitiikan jatkuvat muutokset sekä maatalouden rakennemuutokset vaikuttavat neuvontapalveluiden käyttöön. Tarkoituksena oli kartoittaa, olisiko Kyrönmaan Tilitoimiston yhteyteen avattavalle maatalouden neuvontapalvelulle kysyntää. Selkeästi maatalouden neuvontapalveluille Isonkyrön alueella tutkimuksen perusteella on kysyntää. Toisaalta vaikuttaa siltä, että nykyiset neuvontapalvelut ovat riittävät eikä uusia neuvontapalveluita välttämättä tarvita. Mikäli uusi neuvontapalvelu olisi huomattavasti halvempi kuin jo olemassa olevat, saattaisi sillä olla markkinoita. Toisaalta avattava neuvontapalvelu olisi tilitoimiston yhteydessä, jolloin palvelut olisivat saatavilla samasta paikasta. Tutkimuksen tuloksia ei kuitenkaan voida pitää kattavina tai käyttökelpoisina, sillä vastaajamäärä vastaa niin pientä osaa Isonkyrön maatalousyrittäjistä.

LÄHTEET

EU:n maatalouspolitiikka. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: MTK. [Viitattu 24.3.2016]. Saatavana: https://www.mtk.fi/maatalous/maatalouspolitiikka/eu_maatalouspolitiikka/fi_FI/eu_maatalouspolitiikka/

EU:n suorat tuet. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 24.3.2016]. Saatavana: <http://mmm.fi/eu-n-suorat-tuet>

Huan-Niemi, E., Kettunen, L., Kässi, P., Lehtonen, H., Liesvaara, P., Niemi, J & Toikkanen, H. 2014. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka vuosina 2014-2020 ja Suomen maatalous. [Verkkojulkaisu]. Jokioinen: MTT. [Viitattu 24.3.2016]. Saatavana: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482044/mttra-portti130.pdf?sequence=1>

Laitinen, R. Ei päiväystä. Tilatuki ja tilatukioikeudet. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. [Viitattu 24.3.2016]. Saatavana: <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/57206/tilatukij%C3%A4rjestelm%C3%A4.pdf/6dcd53f7-ed5f-4e0c-8944-cc9219382d09>

Luonnonhaittakorvaukset. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 19.10.2016]. Saatavana: <http://mmm.fi/maaseutu/luonnonhaittakorvaukset>

Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä kunnittain. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 13.3.2017]. Saatavana: http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__02%20Maatalous__02%20Rakenne__02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/02_Maatalous_ja_puutarhayrit_lkm_kunta.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tilakokoluokittain käytössä olevan maatalousmaan mukaan. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 18.3.2017]. Saatavana: http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__02%20Maatalous__02%20Rakenne__02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/07b_Maatalous_ja_puutarhayrit_lkm_kmm_koko.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=58bc8bf2-0746-4173-8e5c-10a8e6f219c2

Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tuotantosuunnittain ELY-keskuksittain. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 13.3.2017]. Saatavana: http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE__02%20Maatalous__02%20Rakenne__02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/03_Maatalous_ja_puutarhayrit_lkm_tuotantos_ELY.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

- Maataloustuet uudistuvat vuonna 2015 -mikä muuttuu?. 2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Maaseutuvirasto. [Viitattu 19.10.2016]. Saatavana: http://www.mavi.fi/fi/op-paat-ja-lomakkeet/vipu/Documents/Maataloustuet-muuttuvat-2015_web.pdf
- Niemi, J. 2014. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka ja Suomen maatalous vuoteen 2020. [Verkkoartikkeli]. MTT. [Viitattu 16.10.2016]. Saatavana: <http://www.labor.fi/ty/tylehti/ty/ty22014/pdf/ty22014Niemi.pdf>
- Niemi, J. Ei Päiväystä. Suomen maatalouden muutos EU-aikana. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: MTT. [Viitattu 15.10.2016]. Saatavana: http://www.proagriaoulu.fi/fi-les/ymparistoagro/tiedotteet-2014/suomen_maatalouden_muutos_eu-ai- kana,_jyrki_niemi_mtt.pdf
- Overview of CAP Reform 2014–2020.12/2013. [Verkkojulkaisu]. European Commission. [Viitattu 16.10.2016]. Saatavana: http://ec.europa.eu/agriculture/policy-perspectives/policy-briefs/05_en.pdf
- Rannikko, P. Ei Päiväystä. Suomen maaseutu EU-jäsenyyden aikana. [Verkkosivu]. Eurooppa-tiedotus. [Viitattu 15.10.2016]. Saatavana: <http://www.eurooppa-tiedotus.fi/doc/fi/julkaisut/suomi5vuotta/rannikko.html>
- Tukien osuus maatalouden kokonaistuotosta noin kolmanneksen. Ei Päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. [Viitattu 15.10.2016]. Saatavana: <http://mmm.fi/maataloustukien-merkitys1>
- Viljelijöiden lukumäärä yksityishenkilöiden omistamilla tiloilla. Ei Päiväystä.. [Verkkosivu]. Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 18.3.2017]. Saatavana: http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/08_Viljelijoiden_lkm_yksityishenk_om_tiloilla.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=63b8780d-e4ed-46de-988b-436c863b61be
- Ympäristökorvauksen sitoumusehdot 2015. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Maaseutuvirasto. [Viitattu 3.11.2016]. Saatavana: <http://maaseutuvirasto.mobiezone.fi/zine/82/pdf>

LIITTEET

Liite 1. Kysely

Liite 1 Kysely

Maatalousyrityksen perustiedot

Maatalousyrittäjien määrä yrityksessä *

- 1
- 2
- 3
- Enemmän

Kaikkien maatalousyrittäjien iät *

- 18-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60 tai enemmän

Maatalousyrityksen tuotantosuunta *

Voit valita useita vastausvaihtoehtoja

- Kasvintuotanto
- Maidontuotanto
- Naudanlihantuotanto
- Sianlihantuotanto
- Broilerintuotanto
- Kananmunantuotanto

Jokin muu, mikä? (Esim.mehiläistalous)

Maatalousyrityksen peltopinta-ala (ha) *

- 1-19
- 20-39
- 40-59
- 60-79
- 80-99
- 100-149
- 150 tai enemmän

Maatalousyrityksessä viljeltävät kasvit *

- Kevätviljat
- Syysviljat
- Kevätöljykasvit
- Syysöljykasvit
- Nurmikasvit
- Palkokasvit (herne,härkäpapu..)
- Kumina
- Maissi

Jotain muita, mitä?

Maatalousyrityksellä on käytössä vakituista ulkopuolista työvoimaa? *

Kyllä, montako?

- Ei

Maatalousyritys on luomutuotannossa *

Kyllä

Ei

Maatalousyritys on sitoutunut ympäristökorvaukseen *

Kyllä

Ei

Maatalousyrityksessä on voimassaolevia ympäristökorvauksen lohko-kohtaisia toimenpiteitä *

Lietelannan sijoittaminen peltoon

Valumavesien hallinta (Säätösalaajitus,kastelu,kuivatusvesien kierrätys).

Ympäristöhoitonurmet (Suojavyöhykkeet,monivuotiset ympäristönurmet tai LHP-nurmet)

Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen.

Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys

Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla

Peltoluonnon monimuotoisuus (Viherlannoitusnurmet,kerääjäkasvit,saneerauskasvit tai monimuotoisuuspellot)

Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu

Lohko-kohtaisia toimenpiteitä ei toteuteta

Neuvontapalvelujen käyttö maatalousyrityksessä

Maatalousyrityksessä on käytetty neuvontapalveluja? *

Kyllä

Ei

Maatalousyrityksessä on käytetty neuvontapalveluja *

Tukihakuun

Viljelynsuunnitteluun / lohkomuistiinpanoihin

Eläinten ruokinnan suunnitteluun

Taloudelliseen suunnitteluun

Muuhun, mihin?

_____

Miksi koette edellisessä kysymyksessä valitsemanne vaihtoehdot sellaisiksi, joissa koitte tarvitsevanne neuvontaa? (Esim. Miksi tukihakuun tai viljelynsuunnitteluun käytettiin neuvonvojan apua?) *

Käytetty neuvontapalvelu *

Voit valita useita vaihtoehtoja

ProAgria

Yksityinen neuvontapalvelu

Jokin muu, mikä?

_____

Tyytyväisyys käytetyn neuvontapalvelun laatuun? *

Erittäin tyytyväinen

Tyytyväinen

Menettelee

Melko tyytymätön

Tyytymätön

Miten saamaanne neuvontapalvelua voisi mielestänne kehittää?

—

—

—

Minkälaiseksi koette käyttämäanne neuvontapalvelun hinnoittelun? *

- Liian kallis
- Hinnoittelupolitiikka on oikea
- Hinnoittelu voisi olla kalliimpikin

Maatalousyrittäjä kokee neuvontapalvelut tarpeellisiksi? *

- Kyllä
- Ei
- EOS

Maatalousyrityksessä neuvontapalveluiden käyttö tulee lähitulevaisuudessa *

- Lisääntymään
- Pysymään ennallaan
- Vähenemään
- Neuvontapalveluiden käyttö lopetetaan
- EOS

Miten viljelynsuunnitteluun käytetty neuvontapalvelu tulisi mielestänne hinnoitella? *

- Käytetyn ajan mukaan

Peltopinta-alan mukaan (Esim. 2€/ha)

Peruslohkojen määrän mukaan

Kasvulohkojen määrän mukaan

Jotenkin muuten, miten?

_____

Maatalouden neuvontapalveluja on maatalousyrittäjän mielestä hyvin saatavilla? *

Kyllä

Ei

EOS